

همدان ۳۶ هزار کودک کار دارد؟!!

سکوت کودکانه در برابر بی قانونی ها؛

فقط به خاطر يك لقمه نان!!

آرزو بختیاری

بیست یکم آبان ماه هشتاد و پنج

وجود يك ميليون و ۸۰۰ هزار نفر کودک محروم از تحصیل که ۴۰۰ هزار نفر از آنان زیر ۱۵ سال دارند و به کار دائمی مشغولند برای کشورما يك وضعیت بحرانی را بوجود آورده است؛ این موضوع هنگامی قابل بررسی میشود که بدانیم حدود ۳۶ هزارتن از این کودکان در شهر همدان زندگی می کنند. در حالی که به موجب ماده ۲۸ کنوانسیون حقوق کودک برخورداری از آموزش و پرورش حق کودک است و دولت باید امکان آموزش ابتدایی و رایگان و اجباری را برای کودکان فراهم آورد و طبق ماده ۳۲ همین کنوانسیون کودکان باید در برابر کاری که رشد و سلامت او را تهدید می کند، حمایت شوند و به کارگماردن افراد کمتر از ۱۵ سال طبق ماده ۷۹ قانون کار جمهوری اسلامی ممنوع است.

این درحالی است که بیشتر کودکان مشغول به کار در شهر همدان کمتر از ۱۵ سال دارند بیشتر کودکان حاشیه شهر به کارگری و شاگردی در کارگاهها می پردازند؛ کارگاههای سفال سازی شهر لالجین که در قسمت مرکزی استان همدان و در شهرستان بهار قرار دارد شاهد دختران و پسران نوجوانی است که آثار درد و خستگی در چهره شان نمایان است کودکانی که تمامی روز را بدون دیدن روشنی آفتاب در کارگاههای تاریک سپری میکنند تا شاید فنون کوزه گری را بیاموزند.

"علیرضا محمدخانی" نوجوانی ۱۳ ساله که در میان انبوهی از کوزه های ساخته شده مشغول کوزه گری است، می گوید: کار در این کارگاه تمام وقت است و باید تمامی سال را در این کارگاهها به کار بپردازیم.

وی ادامه میدهد: حقوق کارگران کم سن و سال نصف بزرگسالان است. آنان با ما قرارداد نمی بندند و حقوق را خودشان تعیین می کنند.

"سید محمد رازی" ۸ ساله که فشار کار او را نحیف و ضعیف کرده است، می گوید: در اینجا باید زودتر از همه ساعت ۵ صبح به کارگاه بیایم و برای کارگران بزرگتر صبحانه آماده کنم و ساعت ۱۲ شب باید کارگاه را تمیز کنم. او در ادامه در حالیکه با لکنت حرفش را ادامه می دهد، می گوید: در صورت کم کاری علاوه بر کم شدن حقوق کارفرما تنبیه بدنی هم در نظر میگیرد؛ این درحالی است که در کشورما طبق مواد ۷۵ و ۷۶ قانون کار اگر کارفرمایی کودک زیر ۱۵ سال استخدام کند تخلف کرده و جریمه می شود.

"فاطمه محمدی"، دختر نوجوانی که در همین کارگاه کار می کند، می گوید: این کارگاه نه نور دارد و نه هوا، نه دستگاہ تهویه، هوا در زمستان اینجا سرد و در تابستان داغ می شود. کارفرمایان کمتر به کارگاه می آیند.

وی در رابطه با حقوق و مزایای خود می گوید: به ازای ساختن هرکوزه یا گلدان ۲۰۰ تومان می گیریم اگر در روز بتوانیم ۵ تا گلدان یا کوزه درست کنیم روزانه ۱۰۰۰ تومان دستمزد می گیریم و باید از خانه غذا بیاوریم. " رضا کرمی " نوجوان همین کارگاه می گوید: می دانیم کار این کارگاه برایمان زیان آور است ما حتی از نور خورشید محروم هستیم، دست و پاهیمان همیشه درد می کند، کار ما زیان آور است اما باید تحمل کنیم و حق هیچ شکایتی را نداریم.

کودکان بدون توجه به شرایط سنی و جسمی در کارهای ساختمانی و سنگین مشغول به کار هستند؛ " امین محمدی " ۸ ساله که باید پشت میز مدرسه باشد مشغول هل دادن فرغون بود؛ بدن ضعیف و لاغری داشت. هنگامی که از او سوال کردم چرا کار می کند و چقدر می گیرد، ترسید و با لکنت و دستپاچگی جواب داد: پدر ندارم، مجبورم کار کنم، پول نداریم درس بخوانم، اینجا کارگری می کنم، اشک در چشمهای امین جمع شد، سکوت کرد گویی نباید حرف می زد.

نوجوان ۱۵ ساله دیگری که مشغول درست کردن گچ برای گچ کاری در ساختمان بود، گفت: می دانم کار کردن ما غیر قانونی است کارفرما هم می داند، اما چون احتیاج داریم تن به هر کاری می دهیم. وی افزود: به خاطر غیر قانونی بودن کار ما، نصف حقوق دیگران را می گیریم و نباید اعتراض کنیم زیرا از کار بیکار می شویم.

" علی جلالوند " نوجوان شاغل در ساختمان نیز گفت: چون کار کردن ما غیر قانونی است هیچ اعتراضی نمی کنیم، کارفرمایان هم سوء استفاده می کنند و حقوق نمی دهند.

" رضایی " یکی از کارفرمایان میگوید: اکثر کودکان و نوجوانانی که به کار دائمی در کارگاه مشغول هستند سرپرست و یا اداره کننده خانواده های خویش هستند و چاره ای جز کار کردن ندارند.

وی اظهار داشت: بسیاری از نوجوانان برای به دست آوردن منبع درآمد حتی با وجود سن کم به قاچاق مواد هم می پردازند؛ در نتیجه خانواده ها حاضرند کودکان آنها سختی کار را تحمل کنند اما به کار غیر قانونی آلوده نشوند مطابق ماده ۸۰ قانون کار مصوب سال ۱۳۶۹، کارگری که سنش بین ۱۵ تا ۱۸ سال باشد کارگر نوجوان است و در حمایت قانون قرار دارد.

بر اساس قانون، برای به کار گرفتن نوجوانان مقرراتی پیش بینی شده که در حال حاضر هیچ يك از این مقررات اجرا نمی شوند، اکثر کارهای کودکان برای آنها مضر است و سلامت روحی و اخلاقی آنها را به خطر می اندازد. " فاطمه سالکی " ۱۵ ساله که در کارگاه قالبیافی مشغول به کار است، می گوید: هوای کارگاهها آلوده است حتی نور کافی برای بافت قالبچه نداریم، اما باید با این مسائل کنار بیاییم تا کارفرما از کارمان راضی باشد.

وی یکی از مشکلات اصلی در بعضی از کارگاهها را که در اطراف استان قرار داد، فساد اخلاقی دانست که برای دختران کودک و نوجوان مشکلات بسیاری بوجود آورده است.

در این ارتباط کارشناس امور آسیب دیدگان سازمان بهزیستی همدان میگوید: کودکان زیر ۱۸ سال که در سطح خیابان ها کار میکنند از نظر ما کودکان کار و یا کودکان خیابانی هستند و در معرض انواع آسیب های جسمی و جنسی و روانی قرار می گیرند این کودکان یا دارای خانواده نیستند و یا سرپرست آنها متواری شده و یا معتاد هستند و کودکان منبع در آمد خانواده می شوند.

" ناصر شایگان" در گفت وگو با ایلنا، افزود : این کودکان و نوجوانان نمی توانند سرپرست خانواده باشند و به هر نحوی تحت پوشش سازمان بهزیستی و کمیته امداد قرار می گیرند، کودکان کار در سطح خیابان به مشاغل کاذب می پردازند تا به وسیله آن منبع در آمدی برای خانواده داشته باشند اما به عنوان سرپرست خانواده تلقی نمی شوند. وی گفت: جمع آوری و ساماندهی کودکان خیابانی از طریق تیم سیار انجام می شود و خانواده کودکان از نظر روانی و خانوادگی بررسی می شود و اگر دارای خانواده باشند به خانواده ها آموزش داده می شود تا از ورود کودکان به خیابان ممانعت کنند.

وی درخصوص کودکانی که خانواده ندارند، تصریح کرد: کار این کودکان نیز غیرقانونی است و بعد از جمع آوری، به مراکز شبانه روزی انتقال داده می شوند.

وی آموزش و مشاوره با این کودکان و خانواده ها را یکی از وظایف آموزش و پرورش دانست و افزود: آشنایی کودکان با حقوق خود باعث می شود که آسیب آنان به حداقل کاهش یابد.

وی افزود: این کودکان به علت نیاز مادی وارد بازار می شوند و سپس مورد استثمار قرار می گیرند که بابالا بردن سطح فرهنگی و تامین نیاز مالی می توان این آسیب ها را از بین برد.

گزارش از: آرزو بختیاری

همدان- خبرگزاری کار ایران